C/2024/6834

29.11.2024

DOPORUČENÍ RADY

ze dne 21. října 2024

k hospodářské a rozpočtové politice, politice zaměstnanosti a strukturální politice Švédska

(C/2024/6834)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a zejména na čl. 3 odst. 3 uvedeného nařízení,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy ([2]), a zejména na čl. 6 odst. 1 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Dne 19. února 2021 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ([3]), kterým byl zřízen Nástroj pro oživení a odolnost (dále jen „nástroj“). Nástroj poskytuje členským státům finanční podporu na provádění reforem a investic, a přináší tedy fiskální impuls financovaný Unií. V souladu s prioritami evropského semestru pro koordinaci hospodářských politik pomáhá nástroj dosáhnout hospodářského a sociálního oživení a provést udržitelné reformy a investice, zejména za účelem podpory zelené a digitální transformace a zvýšení odolnosti ekonomik členských států. Také pomáhá posílit veřejné finance, podnítit hospodářský růst a tvorbu pracovních míst ve střednědobém a dlouhodobém výhledu, zlepšit územní soudržnost v rámci Unie a podpořit setrvalé provádění evropského pilíře sociálních práv.

(2) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ([4]) (dále jen „nařízení REPowerEU“) přijaté dne 27. února 2023 má za cíl ukončit závislost Unie na dovozu fosilních paliv z Ruska. To by pomohlo dosáhnout energetické bezpečnosti a diverzifikovat dodávky energií v Unii a vedlo by k širšímu využívání obnovitelných zdrojů energie, ke zvýšení kapacity pro ukládání energie a ke zlepšení energetické účinnosti. Švédsko doplnilo do svého národního plánu pro oživení a odolnost novou kapitolu REPowerEU za účelem financování klíčových reforem a investic, jež pomohou dosáhnout cílů plánu REPowerEU.

(3) Dne 16. března 2023 vydala Komise sdělení nazvané „Dlouhodobá konkurenceschopnost EU: výhled po roce 2030“ s cílem poskytnout informace pro účely politického rozhodování a vytvořit rámcové podmínky pro zvýšení růstu. Podle uvedeného sdělení stojí konkurenceschopnost na devíti vzájemně se posilujících faktorech. Těmito faktory jsou

([1]) Úř. věst. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ze dne 27. února 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2021/241, pokud jde o kapitoly REPowerEU v plánech pro oživení a odolnost, a nařízení (EU) č. 1303/2013, (EU) 2021/1060 a (EU) 2021/1755 a směrnice 2003/87/ES (Úř. věst. L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

mimo jiné přístup k soukromému kapitálu, výzkum a inovace, vzdělávání a dovednosti a fungující jednotný trh, které představují zásadní politické priority, aby reformy a investice mohly řešit současné výzvy v oblasti produktivity a budovat dlouhodobou konkurenceschopnost Unie a jejích členských států. Dne 14. února 2024 vydala Komise sdělení nazvané „Výroční zpráva o jednotném trhu a konkurenceschopnosti pro rok 2024“. Uvedené sdělení podrobně popisuje silné stránky a výzvy evropského jednotného trhu v oblasti konkurenceschopnosti a sleduje vývoj v uplynulém roce pomocí určených devíti faktorů konkurenceschopnosti.

(4) Dne 21. listopadu 2023 přijala Komise roční analýzu udržitelného růstu 2024, jež zahájila evropský semestr koordinace hospodářských politik pro rok 2024. Priority roční analýzy udržitelného růstu 2024 soustředěné kolem čtyř rozměrů konkurenceschopné udržitelnosti potvrdila 22. března 2024 Evropská rada. Dne 21. listopadu 2023 přijala Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 také zprávu mechanismu varování 2024, ve které je Švédsko uvedeno mezi členskými státy, jež mohou být postiženy nerovnováhami nebo u nichž takové postižení může hrozit a u nichž bude zapotřebí hloubkový přezkum. Komise rovněž přijala doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny, jakož i návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2024, která analyzuje provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti a zásad evropského pilíře sociálních práv. Rada přijala doporučení týkající se hospodářské politiky eurozóny ([5]) (dále jen „doporučení týkající se eurozóny z roku 2024“) dne 12. dubna 2024 a společnou zprávu o zaměstnanosti dne 11. března 2024.

(5) Dne 30. dubna 2024 vstoupil v platnost nový rámec správy ekonomických záležitostí Unie. Zmiňovaný rámec zahrnuje nové nařízení (EU) 2024/1263 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu, pozměněné nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ([6]) o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku a pozměněnou směrnici Rady 2011/85/EU ([7]) o požadavcích na rozpočtové rámce členských států. Cílem nového rámce správy ekonomických záležitostí je podporovat zdravé a udržitelné veřejné finance, udržitelný a inkluzivní růst a odolnost prostřednictvím reforem a investic a bránit nadměrným schodkům veřejných financí. Nový rámec správy ekonomických záležitostí rovněž prosazuje odpovědnost členských států, více se zaměřuje na střednědobý horizont a stanoví rovněž účinnější a soudržnější vymáhání. Každý členský stát má Radě a Komisi předložit národní střednědobý fiskálně-strukturální plán. Národní střednědobý fiskálně-strukturální plán obsahuje fiskální, reformní a investiční závazky členského státu na plánovací období čtyř nebo pěti let v závislosti na řádné délce volebního období zákonodárce v daném státě. Dráha čistých výdajů ([8]) v národním střednědobém fiskálně-strukturálním plánu má být v souladu s požadavky nařízení (EU) 2024/1263 včetně požadavku na to, aby byl veřejný dluh do konce období korekce uveden na věrohodně sestupnou dráhu nebo aby na této dráze setrval anebo aby zůstal na obezřetné úrovni pod hodnotou 60 % hrubého domácího produktu (HDP) a aby se schodek veřejných financí ve střednědobém horizontu snížil pod referenční hodnotu 3 % HDP stanovenou ve Smlouvě nebo se pod ní udržel. Pokud se členský stát zaváže k příslušnému souboru reforem a investic v souladu s kritérii stanovenými v nařízení (EU) 2024/1263, může být období korekce prodlouženo, a to nejvýše o tři roky. Aby se podpořila příprava těchto národních střednědobých fiskálně-strukturálních plánů, zveřejnila Komise dne 21. června 2024 pokyny k informacím, které mají členské státy uvést ve svých národních střednědobých fiskálně-strukturálních plánech a ve svých výročních zprávách o pokroku. V souladu s články 5 a 36 nařízení (EU) 2024/1263 předala Komise členským státům referenční trajektorie a případně technické informace. Členské státy mají předložit své národní střednědobé fiskálně-strukturální plány do 20. září 2024 s výjimkou případů, kdy se členský stát a Komise dohodnou na přiměřeném prodloužení této lhůty. V souladu s vnitrostátními právními rámci mohou členské státy projednat své návrhy střednědobých plánů se svými vnitrostátními parlamenty, mohou požádat nezávislé fiskální instituce o vydání stanoviska a mohou vést konzultace se sociálními partnery a dalšími vnitrostátními zúčastněnými stranami.

([5]) Doporučení Rady (EU) ze dne 12. dubna 2024 týkající se hospodářské politiky eurozóny (Úř. věst. C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ze dne 7. července 1997 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku (Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Směrnice Rady 2011/85/EU ze dne 8. listopadu 2011 o požadavcích na rozpočtové rámce členských států (Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Čisté výdaje ve smyslu čl. 2 bodu 2 nařízení (EU) 2024/1263: čistými výdaji se rozumí veřejné výdaje očištěné o: i) úrokové výdaje, ii) diskreční opatření na straně příjmů, iii) výdaje na programy Unie, které jsou plně kompenzovány příjmy z fondů Unie, iv) vnitrostátní výdaje na spolufinancování programů financovaných Unií, v) cyklické prvky výdajů na dávky v nezaměstnanosti a vi) jednorázová a jiná dočasná opatření.

(6) V roce 2024 se evropský semestr pro koordinaci hospodářských politik nadále vyvíjí v souladu s prováděním nástroje. Stále platí, že pro naplnění politických priorit v rámci evropského semestru je zásadně důležité plné provedení plánů pro oživení a odolnost, neboť tyto plány pomáhají účinně řešit všechny výzvy, které byly uvedeny v příslušných doporučeních pro jednotlivé země vydaných v posledních letech, nebo významnou část těchto výzev. Doporučení pro jednotlivé země z let 2019, 2020, 2022 a 2023 zůstávají stejně relevantní pro plány pro oživení a odolnost, které byly revidovány, aktualizovány nebo pozměněny v souladu s články 14, 18 a 21 nařízení (EU) 2021/241.

(7) Dne 28. května 2021 předložilo Švédsko Komisi v souladu s čl. 18 odst. 1 nařízení (EU) 2021/241 svůj národní plán pro oživení a odolnost. Komise podle článku 19 nařízení (EU) 2021/241 posoudila relevanci, účinnost, efektivnost a ucelenost tohoto plánu v souladu s pokyny pro posuzování stanovenými v příloze V uvedeného nařízení. Dne 4. května 2022 přijala Rada prováděcí rozhodnutí o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Švédska ([9]), které bylo dne 9. listopadu 2023 změněno podle čl. 18 odst. 2 nařízení (EU) 2021/241 za účelem aktualizace maximálního finančního příspěvku na nevratnou finanční podporu a za účelem začlenění kapitoly REPowerEU ([10]). Uvolnění splátek je podmíněno přijetím rozhodnutí Komise v souladu s čl. 24 odst. 5 nařízení (EU) 2021/241, v němž se stanoví, že Švédsko uspokojivě splnilo příslušné milníky a cíle stanovené v prováděcím rozhodnutí Rady. Předpokladem uspokojivého splnění je rovněž absence zvratu u dříve dosažených milníků a cílů.

(8) Dne 26. dubna 2024 předložilo Švédsko svůj národní program reforem na rok 2024 a svůj konvergenční program z roku 2024 v souladu s čl. 8 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ([11]). V souladu s článkem 27 nařízení (EU) 2021/241 zohledňuje národní program reforem na rok 2024 rovněž zprávy, které Švédsko dvakrát ročně podává o pokroku dosaženém při plnění svého plánu pro oživení a odolnost.

(9) Dne 19. června 2024 zveřejnila Komise zprávu o Švédsku pro rok 2024. Zpráva posoudila pokrok, který Švédsko učinilo při plnění příslušných doporučení, jež pro něj přijala Rada v letech 2019 až 2023, a zhodnotila, jak Švédsko provádí plán pro oživení a odolnost. Vycházejíc z této analýzy, zpráva o Švédsku poukázala na mezery, pokud jde o výzvy, které plán pro oživení a odolnost neřeší nebo je řeší pouze částečně, a na nové a vznikající výzvy. Posoudila rovněž pokrok Švédska při provádění evropského pilíře sociálních práv a v plnění hlavních cílů Unie v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby, jakož i pokrok při dosahování cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje.

(10) Komise v případě Švédska provedla hloubkový přezkum podle článku 5 nařízení (EU) č. 1176/2011. Hlavní zjištění, k nimž útvary Komise při posuzování makroekonomické zranitelnosti Švédska pro účely uvedeného nařízení dospěly, byla zveřejněna v březnu 2024. Dne 19. června 2024 Komise dospěla k závěru, že se Švédsko potýká s makroekonomickými nerovnováhami. Švédsko se potýká zejména s problémy se zranitelností související s jeho trhem s nemovitostmi a vysokým soukromým dluhem, které i přes určité nedávné korekce nepřestávají být relevantní, a politická opatření k jejich řešení byla omezená. Po několikaletém výrazném nárůstu ceny nemovitostí v roce 2022 a 2023 klesly. Dluh soukromého sektoru se v poměru k HDP snížil v důsledku vysokého růstu nominálního HDP a vysoké inflace, zatímco míra zadlužení se v nominálním vyjádření dále zvýšila. Rychlý nárůst úrokových sazeb negativně ovlivnil náklady domácností a komerčních realitních společností na obsluhu dluhu, snížil poptávku a ovlivnil ceny nemovitostí. Výskyt pohyblivých úrokových sazeb a hypoték s velmi dlouhou dobou trvání vyvíjel tlak na účty domácností, snížil schopnost splácení a vyvolal pokles spotřeby a přispěl k recesi v roce 2023. Současně prudce poklesla nová bytová výstavba. Navzdory nedávnému poklesu jsou ceny rezidenčních nemovitostí stále výrazně nadhodnoceny a zdá se, že se dosud plně neupravily, a tak existují rizika pro obsluhu dluhu, pokud úrokové sazby zůstanou vysoké a ocenění se sníží. Finanční sektor závisí silně na situaci v odvětví nemovitostí, ale jeho silné parametry by měly posloužit v boji proti rozšíření problémů z odvětví nemovitostí na další hospodářská odvětví. Politický pokrok byl omezený, a pokud nebudou přijata důraznější opatření, zjištěná slabá místa přetrvají a mohou vést k opětovnému nárůstu financování nemovitostí na dluh a k nadhodnocení cen rezidenčních nemovitostí. Opatření zvyšující nabídku bydlení by mohla výrazně zabránit těmto problémům. Kromě toho daňová politika i nadále podporuje nákup nemovitostí financovaných na dluh, a to prostřednictvím značných daňových úlev u plateb hypotečních úroků, a zvýhodňuje vlastnictví bytů. Trh s nájemním bydlením reformován nebyl.

([9]) ST 7772/22 INIT a ST 7772/22 ADD 1.

([10]) Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 9. listopadu 2023, kterým se mění prováděcí rozhodnutí ze dne 4. května 2022 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Švédska (ST 14474/23 INIT a ST 14474/23 ADD 1).

([11]) Nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik (Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

(11) Podle údajů potvrzených Eurostatem se saldo veřejných financí Švédsko snížilo ze schodku ve výši 1,2 % HDP v roce 2022 na schodek ve výši 0,6 % v roce 2023, zatímco veřejný dluh klesl z 33,2 % HDP na konci roku 2022 na 31,2 % na konci roku 2023.

(12) Dne 12. července 2022 doporučila Rada ([12]) Švédsku přijmout opatření, kterými by v roce 2023 zajistilo, aby byl růst primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů v souladu s celkově neutrálním nastavením fiskální politiky ([13]), a bralo přitom v potaz pokračující dočasnou a cílenou podporu domácností a podniků, které jsou nejzranitelnější vůči prudkým nárůstům cen energií, a osob prchajících z Ukrajiny. Švédsko by mělo být připraveno přizpůsobit běžné výdaje vyvíjející se situaci. Rada Švédsku též doporučila rozšířit veřejné investice do zelené a digitální transformace a energetické bezpečnosti při zohlednění iniciativy REPowerEU, a to i s využitím nástroje a dalších fondů Unie. Podle odhadů Komise mělo nastavení fiskální politiky ([14]) v roce 2023 celkově neutrální povahu v rozsahu 0 % HDP. Příspěvek růstu primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů (očištěných o diskreční opatření na straně příjmů) k nastavení fiskální politiky v roce 2023 měl celkově neutrální povahu v rozsahu 0,1 % HDP a byl v souladu s doporučením Rady ze dne 12. července 2022. Celkově neutrální příspěvek primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů byl způsoben snížením nákladů na mimořádná podpůrná opatření (cílená i necílená) pro domácnosti a podniky v reakci na prudký nárůst cen energií o 0,3 procentního bodu HDP, jež byla částečně vyrovnána sérií menších opatření, mimo jiné snížením daně z pohonných hmot. Investice financované z vnitrostátních zdrojů v roce 2023 dosáhly 4,9 % HDP, což představuje nárůst o 0,2 procentního bodu oproti roku 2022. Švédsko financovalo veřejné investice do zelené a digitální transformace a do energetické bezpečnosti, například programy „Industry Leap“ a „Climate Leap“, poskytlo finanční prostředky na klimatické projekty a nízkoemisní technologie v průmyslu a rozšiřování širokopásmového připojení. Švédsko dosud nepředložilo žádost o platbu v rámci nástroje.

(13) V konvergenčním programu z roku 2024 předpokládá makroekonomický scénář, z něhož vycházejí rozpočtové projekce, růst reálného HDP v roce 2024 ve výši 0,7 % a v roce 2025 2,5 %, přičemž inflace vyjádřená indexem spotřebitelských cen bez úrokových nákladů by měla dosáhnout v roce 2024 2,1 % a v roce 2025 pak 1,7 %. Očekává se, že schodek veřejných financí se v roce 2024 zvýší na 1,2 % HDP a v roce 2025 klesne na 0,3 % HDP, zatímco poměr veřejného dluhu k HDP do konce roku 2024 vzroste na 32,0 % a následně do konce roku 2025 klesne na 31,4 %. Po roce 2025 se předpokládá, že saldo veřejných financí dosáhne přebytku ve výši 0,7 % HDP v roce 2026 a 1,7 % v roce 2027. Plánuje se tedy, že saldo veřejných financí zůstane v horizontu programu pod referenční hodnotou schodku 3 % HDP stanovenou ve Smlouvě. Po roce 2025 se naopak předpokládá, že poměr veřejného dluhu k HDP klesne na 30,0 % v roce 2026 a na 28,0 % v roce 2027.

(14) Prognóza Komise z jara 2024 předpokládá, že reálný HDP vzroste v roce 2024 o 0,2 % a v roce 2025 o 2,1 % a že inflace měřená harmonizovaným indexem spotřebitelských cen (HISC) dosáhne v roce 2024 hodnoty 2,0 % a v roce 2025 pak 1,8 %.

(15) Prognóza Komise z jara 2024 dále předpokládá v roce 2024 schodek veřejných financí ve výši 1,4 % HDP, což mimo jiné odráží oslabení růstu daňových příjmů a zvýšení výdajů, zejména na indexované důchody v regionálním a obecním subsektoru, zatímco poměr veřejného dluhu k HDP by měl do konce roku 2024 vzrůst na 32 %. Podle odhadů Komise se předpokládá, že nastavení fiskální politiky bude mít v roce 2024 expanzivní povahu a bude činit 0,6 % HDP.

(16) Výdaje ve výši 0,1 % HDP budou v roce 2024 podle prognózy Komise z jara 2024 financovány prostřednictvím nevratné podpory („grantů“) v rámci nástroje, oproti 0,1 % HDP v roce 2023. Výdaje financované z grantů nástroje umožní vysoce kvalitní investice a reformy zvyšující produktivitu, aniž by to mělo přímý dopad na saldo veřejných financí nebo veřejný dluh Švédska.

([12]) Doporučení Rady ze dne 12. července 2022 k národnímu programu reformem Švédska na rok 2022 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Švédska z roku 2022 (Úř. věst. C 334, 1.9.2022, s. 221).

([13]) Podle prognózy Komise z jara 2024 se střednědobý růst potenciálního produktu Švédska v roce 2023 odhaduje na 7,7 % v nominálním vyjádření, a to na základě desetileté průměrné míry reálného potenciálního růstu a deflátoru HDP na rok 2023.

([14]) Nastavení fiskální politiky je definováno jako měřítko roční změny základního stavu veřejných rozpočtů. Jeho cílem je posoudit hospodářský impuls vyplývající z fiskálních politik, a to jak politik financovaných z vnitrostátních zdrojů, tak těch, které jsou financovány z rozpočtu Unie. Nastavení fiskální politiky se poměřuje jako rozdíl mezi i) střednědobým potenciálním růstem a ii) změnou primárních výdajů bez započtení diskrečních opatření na straně příjmů (a bez dočasných mimořádných opatření souvisejících s krizí COVID-19), a to se zahrnutím výdajů financovaných z nevratné podpory (grantů) v rámci nástroje a z dalších fondů Unie. Je-li znaménko tohoto ukazatele záporné, je fiskální politika expanzivní, je-li kladné, je fiskální politika restriktivní.

(17) Dne 14. července 2023 Rada Švédsku doporučila ([15]) zachovat v roce 2024 zdravou fiskální situaci. Při plnění svých rozpočtů na rok 2023 a přípravě rozpočtů na rok 2024 byly členské státy vyzvány, aby zohlednily skutečnost, že Komise navrhne Radě zahájení postupů při nadměrném schodku, a to na základě schodku zjištěného podle údajů o plnění rozpočtu za rok 2023. Podle prognózy Komise z jara 2024 by mělo strukturální saldo Švédska v roce 2024 činit 0,0 % HDP (oproti 0,1 % v roce 2023), a mělo by se tedy nacházet nad úrovní střednědobého rozpočtového cíle země, který je vytyčen jako strukturální saldo ve výši –1 % HDP. To je v souladu s tím, co doporučila Rada.

(18) Rada Švédsku rovněž doporučila, aby v letech 2023 a 2024 co nejdříve zrušilo platná mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky. Rada dále doporučila, aby Švédsko v případě, že by si nový nárůst cen energií vyžádal nová nebo pokračující podpůrná opatření, zajistilo, že se tato podpůrná opatření zaměří na ochranu zranitelných domácností a podniků, budou fiskálně dostupná a zachovají stimuly k úsporám energií. Podle prognózy Komise z jara 2024 se čisté rozpočtové náklady ([16]) na mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky odhadují na méně než 0,1 % HDP v roce 2023 a předpokládá se, že v roce 2024 dosáhnou méně než 0,1 % HDP a v roce 2025 budou činit 0 % HDP. Mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky byla v letech 2023 a 2024 ukončena. To je v souladu s tím, co doporučila Rada.

(19) Rada Švédsku rovněž doporučila zachovat veřejné investice financované z vnitrostátních zdrojů a zajistit účinné využívání grantů v rámci nástroje a dalších fondů Unie, především za účelem podpory zelené a digitální transformace. Prognóza Komise z jara 2024 předpokládá, že veřejné investice financované z vnitrostátních zdrojů vzrostou z 4,9 % HDP v roce 2023 na 5,1 % HDP v roce 2024. To je v souladu s tím, co doporučila Rada. Veřejné výdaje financované z příjmů z fondů Unie, včetně grantů v rámci nástroje, by měly podle očekávání zůstat v roce 2024 stabilní na úrovni 0,2 % HDP.

(20) Prognóza Komise z jara 2024 předpokládá na základě politických opatření známých ke dni její uzávěrky, nedojde-li k jejich změně, v roce 2025 s ohledem na očekávané hospodářské oživení schodek veřejných financí ve výši 0,9 % HDP a poměr veřejného dluhu k HDP ve výši 31,3 %.

(21) V souladu s čl. 19 odst. 3 písm. b) nařízení Rady (EU) 2021/241 a s přílohou V kritériem 2.2 uvedeného nařízení zahrnuje plán pro oživení a odolnost rozsáhlý soubor vzájemně se posilujících reforem a investic, které mají být provedeny do roku 2026. Očekává se, že tyto reformy a investice pomohou účinně řešit všechny výzvy identifikované v příslušných doporučeních pro Švédsko nebo jejich významnou část. Pro podporu dlouhodobé konkurenceschopnosti Švédska prostřednictvím zelené a digitální transformace a pro současné zajištění sociální spravedlnosti je v tomto napjatém časovém rámci nezbytné, aby byl plán pro oživení a odolnost včetně kapitoly REPowerEU prováděn rychle a účinně. Aby Švédsko do srpna 2026 splnilo závazky stanovené v plánu pro oživení a odolnost, musí významně urychlit provádění reforem a investic. Aby byla zajištěna široká podpora pro úspěšné provádění plánu pro oživení a odolnost, je i nadále nezbytné do procesu systematicky zapojovat místní a regionální orgány, sociální partnery, občanskou společnost a další příslušné zúčastněné strany.

(22) V rámci přezkumu programů politiky soudržnosti v polovině období musí Švédsko v souladu s článkem 18 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ([17]) do března 2025 všechny programy, na něž je poskytována podpora z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR), Evropského sociálního fondu plus (ESF+), Fondu soudržnosti a Fondu pro spravedlivou transformaci (FST), přezkoumat, mimo jiné s přihlédnutím k výzvám uvedeným v doporučení pro Švédsko z roku 2024, jakož i k vnitrostátním plánům v oblasti energetiky a klimatu. Tento přezkum tvoří základ pro konečné přidělení finančních prostředků Unie zahrnutých v jednotlivých programech. Švédsko dosáhlo pokroku v provádění programů politiky soudržnosti a evropského pilíře sociálních práv, problémy však přetrvávají a nadále panují rozdíly mezi regionem hlavního města a zbytkem země. Je důležité urychlit provádění programů politiky soudržnosti, přičemž priority dohodnuté v programech zůstávají relevantní. Zásadní význam má další podpora inovací, které přispívají k další ekologizaci společnosti s ambicí dosáhnout klimaticky neutrálního hospodářství, a zároveň je nezbytné pokračovat v řešení sociálně-ekonomických regionálních rozdílů a rozdílů mezi městskými a ostatními oblastmi. Kromě toho je i nadále klíčové podporovat prohlubování dovedností a změny kvalifikace, přičemž zvláštní pozornost je třeba věnovat zranitelným skupinám, a zejména osobám pocházejícím z přistěhovaleckého prostředí. Švédsko by také mohlo využít Platformu strategických

([15]) Doporučení Rady k národnímu programu reforem Švédska na rok 2023 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Švédska z roku 2023 (Úř. věst. C 312, 1.9.2023, s. 252).

([16]) Tento údaj představuje výši ročních rozpočtových nákladů na daná opatření, na straně příjmů i výdajů a v příslušných případech po očištění o příjmy z daní z neočekávaných zisků dodavatelů energie.

([17]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

technologií pro Evropu zřízenou nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/795 ([18]) na podporu investic do technologií podporujících ekologickou transformaci. Vývoj a výroba čistých technologií účinně využívajících zdroje, včetně posílení hodnotových řetězců a řešení nedostatku pracovních sil a dovedností, jsou důležité pro dlouhodobou udržitelnost a konkurenceschopnost švédských regionů a jejich malých a středních podniků.

(23) Kromě hospodářských a sociálních výzev, které jsou řešeny prostřednictvím plánu pro oživení a odolnost a jiných fondů Unie, čelí Švédsko několika dalším výzvám, jež souvisejí s těmito faktory: a) zhoršující se výsledky vzdělávání žáků, zejména žáků ze znevýhodněného sociálně-ekonomického a přistěhovaleckého prostředí; b) nedostatek dovedností, které jsou nejvýraznější u osob ze znevýhodněného sociálně-ekonomického a přistěhovaleckého prostředí; a c) snížení emisí skleníkových plynů.

(24) Podle výsledků Programu pro mezinárodní hodnocení žáků (PISA) z roku 2022 se základní dovednosti švédských žáků od roku 2018 zhoršily. K největšímu zhoršení došlo v matematice, kde podíl žáků s nedostatečnými výsledky výrazně převyšoval cílovou hodnotu Unie. Míra nedostatečných výsledků se ještě zvyšovala u studentů ze znevýhodněného sociálně-ekonomického prostředí a rozdíl mezi studenty narozenými ve Švédsku a studenty z přistěhovaleckého prostředí je velmi vysoký. Navíc hrozí, že přetrvávající nedostatek kvalifikovaných učitelů bude mít negativní dopad na kvalitu vzdělávacího systému a výsledky studentů.

(25) V roce 2022 mělo 15 % všech studentů končících nižší sekundární stupeň vzdělávání příliš nízké nebo neúplné závěrečné hodnocení, což je vylučovalo z možnosti přijetí na školu vyššího sekundárního stupně. To se týká zejména studentů ze znevýhodněného sociálně-ekonomického a přistěhovaleckého prostředí. Tito studenti jsou také nedostatečně zastoupeni v soukromých školách, jejichž žáci mají v průměru lepší šance na další studium. Vzhledem k tomu, že většina pracovních míst ve Švédsku vyžaduje vyšší sekundární nebo vysokoškolskou kvalifikaci, zvyšuje rozdíl v dosaženém vzdělání také riziko, že tyto osoby nenajdou práci, což má negativní důsledky pro integraci.

(26) Mezi jednotlivými skupinami existují velké rozdíly, pokud jde o úroveň dovedností a dosažené vzdělání. Tyto rozdíly jsou nejvýraznější u mladých lidí narozených mimo Unii, u nichž je oproti mladým lidem narozeným ve Švédsku méně pravděpodobné, že dokončí vyšší sekundární vzdělávání, a rovněž méně pravděpodobné, že budou zaměstnaní nebo se budou účastnit vzdělávání či odborné přípravy. Tím se snižuje jejich šance na zaměstnání a vzniká riziko pro schopnost Švédska dále zlepšovat svou udržitelnou konkurenceschopnost. Uvedené nedostatky v kvalifikaci navíc dále prohlubují nedostatek pracovních sil, který je zjevný zejména v odvětvích průmyslu a služeb a představuje velkou výzvu pro rozvoj a zelenou transformaci průmyslu v nejsevernějších regionech země.

(27) Při současné politice se nezdá pravděpodobné, že by Švédsko dosáhlo svých cílů pro rok 2030 v rámci unijní politiky týkající se snížení emisí skleníkových plynů (cíle v oblasti snižování emisí do roku 2030). Aktualizované komplexní scénáře pro emise skleníkových plynů odrážející změny politiky v letech 2023 a 2024 stále chybí, protože v současnosti dostupný akční plán vlády pro oblast klimatu se zaměřuje na delší horizont do roku 2045, aniž by obsahoval kvantitativní scénáře trajektorií emisí pro období do roku 2030. Několik studií vypracovaných oficiálními i nezávislými subjekty však zřejmě potvrzuje, že současná švédská politika povede k výraznému nesplnění cílů v oblasti snižování emisí do roku 2030. Aby Švédsko splnilo cíle v oblasti snižování emisí do roku 2030, musí snížit emise v silniční dopravě. Na silniční dopravu připadají tři čtvrtiny poptávky po energii z ropy a ropných produktů, což je hlavní zdroj emisí skleníkových plynů z fosilních paliv ve Švédsku.

([18]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/795 ze dne 29. února 2024, kterým se zřizuje Platforma strategických technologií pro Evropu (STEP) a mění směrnice 2003/87/ES a nařízení (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 a (EU) 2021/241 (Úř. věst. L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(28) Přestože má Švédsko nejvyšší podíl obnovitelných zdrojů na celkové spotřebě energie v Unii, má stále i nevyužitý potenciál obnovitelných zdrojů. Tento potenciál by mohl být využit v probíhající elektrifikaci průmyslu ve Švédsku a pro inovativní a zelený průmyslový rozvoj a dekarbonizaci na severu Švédska, které vyžadují ještě větší výrobu elektřiny. Rozšíření kapacity výroby energie z obnovitelných zdrojů v zemi stále brání několik překážek. Tento stav by mohl vést k tomu, že Švédsko v letech 2021 až 2030 nedosáhne plánovaného zvýšení kapacity pro výrobu větrné energie o 13 GW a kapacity solární energie o přibližně 5 GW. Jednou z překážek jsou problémy při vydávání povolení pro větrné elektrárny na moři i na pevnině. Tyto překážky vyplývají mimo jiné z neefektivních povolovacích řízení a práva veta obcí a orgánů odvětví obrany.

(29) S ohledem na hloubkový přezkum provedený Komisí a závěry o existenci nerovnováh jsou do níže uvedeného doporučení č. 1 promítnuta doporučení podle článku 6 nařízení (EU) č. 1176/2011. Politiky uvedené v doporučení č. 1 pomáhají řešit zranitelná místa spojená s vysokou zadlužeností domácností a vysokými cenami nemovitostí,

DOPORUČUJE Švédsku v letech 2024 a 2025:

1. Včas předložit střednědobý fiskálně-strukturální plán. Snížit rizika spojená s vysokým zadlužením domácností a nerovnováhami na trhu s bydlením snížením daňové odpočitatelnosti úrokových splátek hypotečních úvěrů a zvýšením periodických daní z nemovitostí a zároveň zavést přiměřené nástroje pro lepší hodnocení politik a stanovování cílů. Podpořit investice do bytové výstavby s cílem ulevit od nejpalčivějších problémů, zejména odstraněním strukturálních překážek pro výstavbu. Zvýšit účinnost trhu s bydlením, mimo jiné zavedením reforem trhu s nájemním bydlením.

2. Vzhledem k dlouhodobým zpožděním výrazně urychlit provádění plánu pro oživení a odolnost, včetně kapitoly REPowerEU, a zajistit dokončení reforem a investic do srpna 2026. Urychlit provádění programů v rámci politiky soudržnosti. V souvislosti s přezkumem těchto programů v polovině období se nadále zaměřovat na dohodnuté priority a zároveň zvážit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti, které nabízí Platforma strategických technologií pro Evropu.

3. Zlepšit výsledky v oblasti vzdělávání, mj. u studentů ze znevýhodněného sociálně-ekonomického a přistěhovaleckého prostředí, tím, že se bude řešit přetrvávající nedostatek kvalifikovaných učitelů, zajišťovat rovný přístup ke školskému systému a dále podporovat přechod žáků na vyšší sekundární stupeň vzdělávání. Rozvíjet dovednosti pracovníků, zejména pracovníků ze znevýhodněného sociálně-ekonomického a přistěhovaleckého prostředí, prostřednictvím cílených politických opatření a zdrojů s cílem zlepšit jejich začlenění na trh práce.

4. Zajistit dosažení cílů v oblasti snižování emisí skleníkových plynů snížením emisí ze silniční dopravy a urychlit a zefektivnit povolovací řízení pro zavádění obnovitelných zdrojů energie, zejména pro větrné elektrárny na moři a na pevnině.

V Lucemburku dne 21. října 2024.

Za Radu

předseda

NAGY I.